

Examen VMBO-GL en TL 2023

drama

tijdvak 1

maandag 15 mei

09.00 - 11.00 uur

Achter het correctievoorschrift is een aanvulling op het correctievoorschrift opgenomen.

Vergeet niet je op te zetten!

Klik op 'Start' om te beginnen.

Het examen bestaat uit drie blokken met in totaal 36 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 63 punten te behalen.
Voor elke vraag staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Blok 1 Back to Oz
Blok 2 Trojan Wars
Blok 3 Undercover

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Blok 1 Back to Oz

Dit blok gaat over de familievoorstelling *Back to Oz* (Terug naar Oz) van Het Filiaal theatermakers in samenwerking met K.O.Brass en Slagwerk Den Haag. De voorstelling is een bewerking van het sprookje *The Wizard of Oz* (De Tovenaar van Oz).

Weervrouw Doortje wordt door een storm vanuit de tv-studio naar het sprookjesland Oz geblazen. Ze gaat op zoek naar de Tovenaar van Oz en volgt de Gele Bakstenen Weg. Onderweg krijgt ze ruzie met de heks en wordt ze vrienden met Blik, Stro en Leeuw.

Bekijk het fragment.

- (2p) - Noem alle spelgegevens in het fragment en**
- geef van elk spelgegeven een beschrijving.

De vragen 2 en 3 gaan over hetzelfde fragment.

Doortje wordt door een storm vanuit de tv-studio naar het sprookjesland Oz geblazen.

Vormgevingsmiddelen en mise-en-scène worden hier gebruikt om de storm te verbeelden.

- (3p) - Noem twee soorten vormgevingsmiddelen en geef steeds aan hoe ze gebruikt zijn om de storm te verbeelden.**
- **Leg uit hoe de mise-en-scène is gebruikt om de storm te verbeelden.**

In het fragment zie je het motorisch moment.

(1p) Geef aan welk moment hier het motorisch moment is.

Doortje ontmoet groene, sprookjesachtige wezens die Munchkins heten.

- (1p) - Welke twee andere kunstvormen dan drama worden gebruikt in het fragment?**
- **Geef per kunstvorm een voorbeeld uit het fragment.**

Doortje komt onderweg Stro tegen, een vogelverschrikker. De acteur speelt een vogelverschrikker door middel van fysiek spel.

- (2p) - Noem drie voorbeelden van fysiek spel in het fragment en geef per voorbeeld aan waardoor zijn spel op dat van een vogelverschrikker lijkt.**

De vragen 6 en 7 gaan over hetzelfde fragment.

De zus van de heks is verpletterd onder de presentatiedesk van Doortjes weerprogramma. De heks hoort dat Doortje haar zus heeft verpletterd en gaat wraak nemen.

De heks wordt door verschillende camera's gefilmd. Een van de camera's zorgt ervoor dat je de heks geprojecteerd ziet op het scherm.

- (2p) - Teken in de uitwerkbijlage deze camera op de juiste plek.**
- Leg daarna uit hoe de projectie van de heks én van de maquette op het scherm tot stand komt.**

**(1p) Hoort de muziek in het fragment bij de spelwerkelijkheid?
Leg je antwoord uit.**

Doortje is gevangengenomen door de heks.

De heks heeft een verzameling hoofden, die ze draagt als hoeden. Ze wil het hoofd van Doortje aan haar verzameling toevoegen, maar Doortjes vrienden komen Doortje redden.

Typering is een manier om te verwijzen naar de werkelijkheid.

(1p) Geef aan op welke manier je het begrip typering herkent in het fragment.

Doortje wordt door haar vrienden gered van de heks: Stro slaat het hoofd van de heks eraf (fragment 1) en stopt vervolgens het hoofd in een doos. Daarna loopt het lichaam van de heks zonder hoofd rond (fragment 2). De acteurs gebruiken hier trucs.

- (2p) - Kies een van de twee trucs in de uitwerkbijlage en**
- **leg uit hoe de gekozen truc werkt.**
 - **Noem daarna het effect van deze truc op jou als toeschouwer.**

Aan het eind van het fragment klappt het publiek. Dit wordt een open doekje genoemd.

(1p) Wat is een open doekje?

In het fragment wordt de Tovenaar van Oz ontmaskerd. Hij blijkt een arme goochelaar te zijn.

- (1p) - Geef aan met welk soort vormgevingsmiddel Doortje, Blik, Stro en Leeuw ontdekken dat de stad Oz niet echt groen is.**
- **Leg je antwoord uit.**

De Toveraar speelt lage status door taalgebruik.

(3p) - Citeer twee zinnen van de Toveraar in het fragment waaruit blijkt dat hij met taalgebruik zijn status verlaagt.

De Toveraar speelt ook lage status door de drie non-verbale uitingsmogelijkheden.

- **Noem de drie non-verbale uitingsmogelijkheden.**
- **Kies er één die de Toveraar in het fragment gebruikt om zijn status te verlagen en**
- **geef aan op welke manier de non-verbale uitingsmogelijkheid die jij gekozen hebt de status van de Toveraar verlaagt.**

Doortje is door een storm teruggeblazen naar haar eigen wereld en naar de tv-studio.

Doortje herkent in haar tv-collega's de bewoners van Oz. Zo is de heks uit Oz ook de regisseuse. De heks uit Oz/de regisseuse van het weerprogramma heeft een karaktertrek die je ALLEEN MAAR ziet aan schakelen.

- (2p) - Welke karaktertrek is dit?
- Beschrijf een schakel die de heks/de regisseuse in het fragment maakt waaruit deze karaktertrek blijkt.

Blok 2 Trojan Wars

Dit blok gaat over de voorstelling *Trojan Wars* (Trojaanse oorlogen) van Het Nationale Theater. Het verhaal gaat over de oorlog tussen de Grieken en de Trojanen, die tien jaar duurde.

Helena, het mooiste meisje van de wereld, wordt verliefd op prins Paris uit Troje, maar ze is al getrouwd met de Griekse koning Menelaos. Paris besluit haar te ontvoeren: deze ontvoering wordt gezien als het begin van de Trojaanse oorlog.

In het oude Griekenland geloofde men in veel verschillende goden.
In het fragment zie je Aphrodite en Zeus.

Zeus is de baas over alle goden en god van de hemel en de bergtoppen.

- (1p) - Kies twee kenmerken uit: baas over alle goden, hemel, bergtoppen.**
- Geef aan hoe elk kenmerk is vormgegeven in het kostuum van Zeus.

De kostuums van de goden Aphrodite en Zeus zijn heel bijzonder. Jij bent kostuumontwerper en ontwerpt een kostuum voor een andere godin: Artemis. Artemis is de godin van de maan, ze beschermt de dieren waarop gejaagd wordt en is een goede boogschutter.

(3p) Teken het kostuum van de godin Artemis in de uitwerkbijlage.

Doe het als volgt:

- De tekening moet een volledig kostuum zijn, van hoofddeksel tot en met schoenen.
- Het kostuum moet twee kenmerken van Artemis verbeelden.
Kies uit: maan, beschermer van dieren, boogschutter.
- Leg elk kenmerk uit.

Let op:

**Je wordt niet getoetst op je tekenkwaliteit en -vaardigheid.
Je laat kleur buiten beschouwing.**

In het fragment zie je de god Apollo en de Trojaanse prinses Cassandra. Apollo is verliefd op Cassandra.

In de voorstelling wordt het oude verhaal van de Trojaanse oorlog gebruikt om maatschappelijke thema's van nu aan te snijden.

- (1p) - Welk maatschappelijk thema associeer je met deze scène?**
- Leg je antwoord uit.

Het Nationale Theater wil met *Trojan Wars* meer ruimte geven aan diversiteit, zodat de groep acteurs een weerspiegeling is van de maatschappij.

In de fragmenten zie je verschillende voorbeelden van casting die steeds meer gebruikt worden. Dit noemen we inclusief casten. Inclusief betekent onder andere dat iedereen mag meedoen en dat iedereen wordt gewaardeerd.

- (1p) - Noem uit fragment 1 een voorbeeld van inclusief casten en leg je antwoord uit.**
- **Noem uit fragment 2 een voorbeeld van inclusief casten en leg je antwoord uit.**

De vragen 18 en 19 gaan over hetzelfde fragment.

In het fragment speelt de actrice de rol van de Griekse legerleider Agamemnon, maar je hebt haar eerder gezien in de rol van Aphrodite (zie afbeelding).

(1p) Noem het theaterbegrip voor zo'n rol.

Agamemnon praat tegen zijn mannen, maar kijkt hen niet aan.

- (1p) - Is hier sprake van het doorbreken van de vierde wand?**
- Leg je antwoord uit.

In het fragment zie je Menelaos, Paris en Helena. Helena houdt van Paris, maar probeert hem toch ervan te overtuigen om mee te vechten in de oorlog. Ondanks dat het verhaal zich afspeelt in het oude Griekenland is de voorstelling gericht op jongeren.

- (2p) - Noem een soort vormgevingsmiddel dat in het fragment gebruikt wordt om de voorstelling te richten op jongeren en**
- **leg je antwoord uit.**
 - **Noem daarna een voorbeeld van spel waaraan je kan zien dat de voorstelling gericht is op jongeren.**

In het fragment zie je Agamemnon en Helena. De Grieken vertellen het publiek dat ze de oorlog begonnen doordat prinses Helena was ontvoerd door de Trojaanse prins Paris, maar eigenlijk ging het de Grieken om economische belangen.

De Trojaanse oorlog staat hier voor oorlogen in onze tijd.

Drama heeft verschillende functies. Een van die functies is amuseren.

- (2p) - Noem nog twee andere functies van drama die deze scène heeft.**
- **Leg per functie uit waarom deze scène die functie heeft.**

Dit is het einde van de voorstelling. Een meisje vertelt over haar huis dat verwoest is in de Trojaanse oorlog en over haar familie die ze verloor.

(1p) Hoe noem je de theatervorm die een verdrietig einde heeft?

Trojan Wars is een marathonvoorstelling die vijf uur duurt. Om het hele verhaal over de Trojaanse oorlog te vertellen, is het opgedeeld in drie delen. In de pauze krijgt het publiek te eten.

Je zou zo'n avond kunnen vergelijken met het lang achter elkaar kijken van verschillende films of afleveringen van een tv-serie (bingewatchen).

(1p) Noem twee overeenkomsten tussen een marathonvoorstelling en bingewatchen van films of tv-series.

Blok 3 Undercover

Dit blok gaat over een aflevering van de Netflix-serie *Undercover*, geregisseerd door Eshref Reybrouck en Frank Devos.

Agent Bob en zijn collega Kim gaan undercover om de organisatie van drugsbaas Ferry Bouman te ontmaskeren. Ze huren een caravan op de camping waar Ferry een groot deel van zijn weekenden doorbrengt en doen alsof ze een stel zijn.

De vragen 24 en 25 gaan over hetzelfde fragment.

In het fragment zie je de intro van de serie *Undercover*. In de serie wordt gebruikgemaakt van de dramatische techniek fictionalisering.

(1p) Leg uit wat fictionalisering is.

De stem vertelt over het mooie landschap, maar ook over het criminele milieu in Limburg. Dit contrast of deze tegenstelling wordt duidelijk gemaakt door de montage en door de beweging van de camera in het fragment.

- (4p) - Hoe wordt de tegenstelling tussen het mooie landschap en het criminele milieu duidelijk gemaakt door montage?**
- Welke beweging maakt de camera om de tegenstelling tussen het mooie landschap en het criminele milieu duidelijk te maken?

De tegenstelling wordt ook duidelijk gemaakt door de verschillende soorten vormgevingsmiddelen in het fragment.

Hoe wordt de tegenstelling tussen het mooie landschap en het criminele milieu duidelijk gemaakt door vormgevingsmiddelen?

Doe het als volgt:

- Noem twee soorten vormgevingsmiddelen en
- leg steeds uit hoe daarmee de tegenstelling duidelijk wordt gemaakt.

In het fragment zie je drugsbaas Ferry, gespeeld door acteur Frank Lammers, met zijn bendeleden Remco en Dennis op de bank. Remco en Dennis hebben een Chinese dwangarbeider van Ferry laten ontsnappen.

(2p) Noem twee stemtechnieken die acteur Frank Lammers in het fragment gebruikt.

Doe het als volgt:

- Geef twee citaten waarin hij een stemtechniek gebruikt.
- Noem steeds de stemtechniek en
- leg per stemtechniek uit wat Frank Lammers daar met zijn stem doet.

(1p) Wat is het theaterbegrip voor wat Ferry hier doet?

Ferry

- A accepteert
- B blokkeert**
- C identificeert
- D incasseert

Je ziet de undercoveragenten Bob en Kim in hun caravan tegenover het chalet van Ferry.

(2p) - Welke status heeft Kim hier?

- **Citeer één zin van Kim uit het fragment en geef haar denktekst bij die zin.**

Let op: de denktekst moet Kims status duidelijk maken.

De vragen 29 en 30 gaan over hetzelfde fragment.

Je leert Daniëlle, de vrouw van Ferry, kennen.

- (2p) - Noem drie karaktereigenschappen van Daniëlle en leg per eigenschap uit hoe die duidelijk wordt gemaakt in het fragment.**

Een van de drie theatrale middelen is encenering.

- (2p) - Wat zijn de andere twee theatrale middelen?**
- **Geef voor een van deze twee theatrale middelen een voorbeeld uit het fragment.**

Stel: je helpt de actrice die Daniëlle moet spelen om zich voor te bereiden op haar rol in dit fragment. Je houdt een rolinterview met Daniëlle.

- (2p) - Bedenk voor je rolinterview vijf vragen die de actrice helpen om in haar karakter te komen voor deze scène en - geef de vijf antwoorden van Daniëlle.**

Let op:

De antwoorden moeten specifieke informatie geven over Daniëlle. Een antwoord als 'ja' of 'nee' alleen is niet voldoende.

In het fragment zie je Ferry met zijn bendeleden Remco en John. John heeft de ontsnapte Chinese dwangarbeider gevonden. Ferry confronteert Remco hiermee.

Stel: jij bent de regisseur van *Undercover*. Je plant de mise-en-scène voor deze opname.

(4p) Teken de mise-en-scène voor Ferry, Remco, de Chinese dwangarbeider en John van het begin tot en met het einde van deze scène in de uitwerkbijlage.

Doe het als volgt:

- Geef de startpositie van elk personage aan in de uitwerkbijlage.
- Teken bij de startpositie ook de kijkrichting van elk personage (zie uitwerkbijlage).
- Teken daarna met pijlen de looproute van elk personage.
- Geef de eindpositie van elk personage aan in de uitwerkbijlage.
- Teken tot slot bij de eindpositie ook de kijkrichting van elk personage (zie uitwerkbijlage).

In het begin van het fragment zie je een van de beelden uit de intro terug, namelijk de Limburgse bossen.

(1p) Wat willen de makers van de serie zeggen met de herhaling van dit beeld uit de intro?

De vragen 34 en 35 gaan over hetzelfde fragment.

Undercoveragenten Kim en Bob pakken in het weekend soms hun eigen leven weer op. Je ziet dat zij heel verschillende levens leiden.

Het fragment toont beelden zonder tekst.

(3p) Schrijf een zelfverzonnen dialoog voor Bob of Kim met een ander personage dat hij/zij in het weekend ontmoet.

Doe het als volgt:

- **Kies voor Bob of Kim.**
- **Je mag het fragment gebruiken of zelf een personage of situatie verzinnen met Bob of Kim.**
- **Schrijf de dialoog. Je dialoog moet:**
 - **bestaan uit zes clausen,**
 - **een conflict bevatten,**
 - **een climax bevatten in de laatste claus.**

(1p) Wat is de dramatische tijd van het fragment?

- A De tijd dat het liedje duurt.
- B 1 minuut en 18 seconden
- C Het moment dat Kim alleen op haar bed gaat zitten.
- D van ongeveer 18.00 uur tot in de avond/nacht

Dit is het einde van de eerste aflevering. Zoals het hoort in een serie stopt het op een spannend moment.

- (2p) - Hoe heet dit 'stoppen op een spannend moment' bij een serie?**
- **Op welke manier zorgen de makers ervoor dat je aan het einde van deze aflevering verder wilt kijken?**

Dit was de laatste vraag van het examen.

Klik op of als je de vragen nog eens wilt langslopen.

Klik op de knop 'Stoppen' als je klaar bent.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.

Einde